

Aan het Ministerie van I & M

Zeist, 6 augustus 2020

Betreft: Aanvullende reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake consultatie Nationaal Milieubeleidskader: 'Een schone taak – Bouwstenen voor een gezond, veilig en schoon leefmilieu'

Geachte lezer,

In de eerdere reactie van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o., d.d. 4 augustus 2020, is meer in inhoudelijke zin op het thans in consultatie voorliggende: 'Nationaal Milieubeleidskader (NMK)' ingegaan (zie dus ook de betreffende reactie). Toch zou de Stichting ook in procesmatige zin nog een enkele aanvullende opmerking willen maken.

Relatie tussen doelen en bouwstenen om deze te bereiken

Als we het voorliggende 'Nationaal Milieubeleidskader' bezien dan wordt daarin wel een relatie gelegd met een 5-tal Nationale Belangen uit het te NOVI, te weten:

- Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van Nederland als geheel en van alle onderdelen van de fysieke leefomgeving;
- Realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit;
- Waarborgen en bevorderen van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving;
- Realiseren van een toekomstbestendige, circulaire economie;
- Waarborgen van een goede waterkwaliteit, drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid zoetwater,

evenals gerefereerd aan het viertal opgaven die de UN (lees: UNEP) centraal stelt, dus:

- Op weg naar een gifvrije samenleving: we maken de leefomgeving steeds schoner en veiliger;
- Op weg naar een koolstofarme en circulaire economie met het oog op klimaatverandering;
- Ontkoppeling van het gebruik van grondstoffen en milieudruk: duurzaam gebruik van milieuvorraden (zoals vruchtbare grond en zoet water) en voortdurend afnemende afhankelijkheid van niet-vernieuwbare primaire grondstoffen (mineralen, metalen, fossiele energiedragers);
- Op weg naar een veerkrachtig milieu: de milieukwaliteit (chemisch en biologisch) is weer robuust en in staat schokken te absorberen en daarvan te herstellen,

als ook tien basisprincipes aangegeven voor het bereiken van een goede milieukwaliteit als basis voor duurzame ontwikkeling, te weten:

- Het milieubeleid is er voor iedereen. Elke burger heeft recht op een schoon, functioneel en veilig milieu;
- Het milieubeleid is "safe by design" en volgt in planning en uitvoering de mitigatiehiërarchie:
 - a. Preventie- en voorzorgsbeginsel
 - b. Mitigatie van milieuschade: achtereenvolgend brongericht, volumegericht en effectgericht
 - c. Herstellen van milieuschade
 - d. Compenseren van milieuschade;
- Het beleid is voorspelbaar en gebaseerd op heldere uitgangspunten:
 - a. Schone situaties schoon houden (*stand still* principe, geen achteruitgang)

- b. Voortdurende verbetering
 - c. Toepassing van Best Beschikbare Technologie (BBT), Best Beschikbare Praktijk (BBP) en As Low As Reasonably Achievable (ALARA)
 - d. Generiek en gebiedsspecifiek beleid in een effectieve mix;
 - De rekening ligt waar hij hoort te liggen: de vervuiler betaalt;
 - Afwenteling naar elders, naar later en naar een ander milieuthema wordt voorkomen;
 - Toegankelijkheid en transparantie van beleid worden gewaarborgd;
 - Wetenschappelijke analyses, diagnose en prognose vormen de basis van het beleid;
 - Het milieubeleid werkt op basis van een strategische en integrale planning en aanpak;
 - Het milieubeleid stimuleert koplopers, moedigt innovatie aan én is streng voor achterblijvers;
 - We werken op basis van subsidiariteit,
- op basis waarvan dan uiteindelijk ook een ambitie wordt uitgesproken, te weten:

‘Stap voor stap werken we toe naar een samenleving waarin bodem, water en lucht gezond en gifvrij zijn en ernstige milieuhinder is verdwenen. Een circulaire, koolstofarme samenleving bovendien, waarin afval niet meer bestaat, grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt en waar nieuwe producten en processen inherent veilig zijn voor mens en natuur, ‘Safe-by-Design’. Een samenleving waarin de natuur weer tegen een stootje kan en veerkracht en herstelvermogen heeft. En een samenleving met brede welvaart zonder dat dit ten koste gaat van ‘later’, en met oog voor de effecten ‘elders’.

Vervolgens wordt dan uitgebreid het viertal ‘bouwstenen’ aan de orde gesteld om de geformuleerde ambitie te bereiken, dus:

- Het voorkomen van Milieuverliezen en vermijden milieuvervuiling;
- Beheersen risico’s op afwenteling van de rekening van milieuschade;
- Voortdurende stapsgewijze verbetering van de milieukwaliteit
- Verbinden en samenwerken.

Op zich allemaal heel mooi, zij het dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o., zoals ook in het haar eerdere reactie reeds aangegeven, dus de reactie van 04 augustus 2020, toch daarbij de bijzondere aandacht voor met name biodiversiteit en enorme gevolgen klimaatverandering en de consequenties daarvan voor zowel de biodiversiteit als dus uiteindelijk ook de mens mist.

Waar het haar nu evenwel in procesmatige zin om gaat, dat ook aangezien het hier om een ‘Nationaal Milieubeleidskader (NMK)’ gaat, dat o.i. toch duidelijker zou moeten worden omschreven, wat nu precies de doelen zijn, dat dus ook in relatie tot die opgaven en met name ook dat de gegeven doelen toch meer ‘SMART’ worden geformuleerd, dus ook wanneer men dan die doelen wil bereiken, dat dus aan de hand van de gegeven ‘bouwstenen’, evenals dus ook een duidelijk tijdpad. Dan kan daar dus in de vervolg fase ook een duidelijke programmering op worden gebaseerd. Dus dat in het ‘NMK’ dus ook echt ook eerder de doelen centraal komen te staan, dat dus op basis van een heldere analyse en mede daarop gebaseerde integrale visie, waarna de ‘bouwstenen’ dan het pad aangegeven op basis waarvan die doelen dan kunnen worden bereikt. Want zeker als we de samenvatting zien en ook het drietal vragen die bij de consultatie aan de orde worden gesteld, lijken nu toch eerder de ‘bouwstenen’ centraal te staan dan de doelen, ook al lopen deze soms ook door elkaar heen.

Wat betreft die doelen zijn er dan natuurlijk m.b.t. diverse thema’s ook al diverse doelen vastgelegd, zoals m.b.t. het klimaat, namelijk klimaatneutraliteit in 2050 met dus ook

duidelijke tussendoelen¹, evenals in zekere zin ook voor de biodiversiteit, althans op internationaal niveau (zie in deze dus met name ook doelen UN² en EU³), én ook voor het bereiken van een 'circulaire economie', namelijk het bereiken van een circulaire economie in 2050, inclusief ook een tijdpad, maar gezien de 'urgentie' is het dus de vraag of op alle thema's en dat dus een integraal geen versnelling zou moeten worden ingezet en er dus naar moeten worden gestreefd om in 2030 als Nederland ook echt duurzaam te zijn en dat dan op alle thema's, dus inclusief een herstel van de biodiversiteit/ecosystemen, dat toch als drager van al het leven kan worden gezien (zie in deze dus ook de figuur waarbij in die zin in het 'NMK' wordt gerefereerd):

Grenzen aan de groei

Verder heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar eerdere reactie nog vergeten wat betreft de grenzen die er aan de groei zijn te verwijzen naar het Advies van de Commissie Remkes: 'Niet alles kan'.

Belang natuur- en milieueducatie m.b.t. bewustwording

Tenslotte wordt in het: 'NMK' gelukkig ook het belang van 'Natuur- en Milieueducatie' aan de orde gesteld, dat dus ook om de samenleving niet alleen bewust te maken van de bijzondere waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, maar dus ook hoe deze door een (fundamentele) aanpassing gedrag in stand te houden en waar mogelijk door de vele kansen die er daartoe gelukkig ook zijn deze te verbeteren (zoals dus o.a. aanleg bijenoeases, vlinderidylles, tiny (fruit)forestst, etc., etc., naast dus een 'afval vrij leven', etc.). Juist voor die bewustwording is het dus van belang dat kinderen al vanaf het begin met de natuur in contact kunnen komen, al dan niet spelenderwijs, waarbij het belang van een groene omgeving en ook het opnemen van unieke natuurervaringen in basispakketten scholen niet

¹ Zie overigens dus ook de 'EU Green deal'

² Nog dit jaar zou er in kader CBD CoP15 een grote top in China plaatsvinden, maar deze is dus (helaas) vanwege Covid met een jaar uitgesteld.

³ Zie ook: 'EU Biodiversity strategie for 2030'

mag worden onderschat (zie in deze o.a. activiteiten van het Natuurcollege en dus Natuurwijs).

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Afz. : Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 JV Bilthoven